

עת"א 2798/14 - מדינת ישראל נגד ועדת שחרורים במקום מושבה בכלא כרמל, שלום כהן,

בית המשפט המחוזי בחיפה

11 Mai 2014

עת"א 14-05-2798 הייעץ המשפטי לממשלה נ' משטרת ישראל/שירות בת' הסוהר-מחלקה
האסיר ואח'
בפני הרכב כב' השופטים:
רון שפירא, סגן נשיא [אב"ד]
아버ם אליקים
בטינה טאובר
הווערת
נגד
המשיבים
1. ועדת שחרורים במקום מושבה בכלא כרמל
2. שלום כהן, ת"ז 040700387

פסק דין

בפנינו עטירה כנגד החלטת ועדת שחרורים שמקומ מושבה כלא כרמל, אשר הורתה על שחרורו המוקדם של המשיב 2 ברישוי.

המשיב 2 מרצה את מסרו השלישי במשך 24 חודשים, בגין עבירה של נהייה בזמן פסילה, נהיגה ללא ביטוח תקף ונהייה ללא רישיון רכב תקף. המשיב 2 החל לרצות את עונשו ביום 22.11.12, ומועד שחרורו המלא מהכלא ביום 21.11.14. מועד השחרור בתום שני שליש חלף כבר ביום 14.2.14.

ועדת שחרורים דנה בעניינו של המשיב 2. הדיון נדחה מספר פעמים לצורך גיבוש תוכנית טיפולית. בישיבת הוועדה מיום 27.4.14 הציג המשיב 2 תוכנית טיפולית פרטית. ועדת השחרורים החלטה להורות על שחרורו המוקדם של המשיב 2 בתנאים. כנגד החלטה זו הוגשה העטירה שבפנינו.

טענות הצדדים:

טענת העוורת היא, כי ההחלטה חורגת ממתחם הסבירות. לטענת העוורת, לא מתקיים במשיב 2 תנאי הספר הנדרשים, בהתאם להוראות סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי מאסר, התשס"א - 2001 (להלן: "**חוק שחרור על תנאי מאסר**") הקובעות כי ועדת שחרורים לא תשחרר אסיר, אלא אם כן שוכנעה כי האסיר ראוי לשחרור וכי שחרורו אינו מסכן את שלום הציבור. לטענת העוורת, המשיב 2 אינו מקיים את התנאי המוקדם שבסעיף 3 לחוק שחרור על תנאי מאסר אחר והתנגדתו, הן בעבר והן בין תחומי הכלא, מצביעה כי שחרורו יסקן את שלום הציבור.

עמוד 1

כל שהדבר נוגע לעברו של המשב 2, טוענת העותרת כי למשיב, אדם צער בגילו,ILD 1980, 70 הרשעות קודמות במוגן רחוב של עבירות תעבורה וכן 7 הרשעות קודמות בעבירות פליליות מתוך עבירות האלימות. ככל שהדבר נוגע לעבירות התעבורה, ניתן לקבוע על פי עברו, כי מדובר בעבירין רצדיביסט. המשב 2 הורשע בעבר ונדון לעונש מאסר בגין נהיגה בזמן פסילה ונήיגה ללא ביטוח. בעבר זכה המשב 2 בשחרור מוקדם, בעת שרצה את מסרו הראשון לשנים 12 וחודשים. מאוחר יותר ריצה מסר שני, וקיבל שחרור מנהלי מוקדם, וזאת לאחר שרצה 18 חודשים בגין נהיגה בזמן פסילה. כעבור כחודשיים מיום שחרורו, נהג המשב 2 ברכב ייעודו שהוא פסול מנהגה, ללא פוליסט ביטוח ולא רישון תקף, ונדון למאסר אותו הוא מרצה כתע, לשנים 24 וחודשי מאסר. בנוסף הופעלו בחופף שני מסרים מותניים שהיו תלויים ועומדים כנגדו.

העובדת שהמשב 2 חזר ומצא עבירות בסמוך לאחר שחרור מוקדם, כאשר תלויים ועומדים כנגדו מסרים מותניים בר-הפעלה, היא המצביע על מסוכנותו, וזאת לטענתה, ועדת השחרורים לא נתנה למסוכנות זו את המשקל הרואי. מסוכנות זו צריכה הייתה להביא לידי כך שהמשב 2 "מצא כבלתי מתאים, על פניו, לשחרור מוקדם, באופן בו לא תחול הועדה לבדוק את תנאי השחרור המוקדם בהתאם להוראות סעיף 9 לחוק שחרור על תנאי מאסר.

בנוסף טענת העותרת, כי מידעים שהוצגו בפני ועדת השחרורים מצביעים על משיב שה坦נהגו בכלא אינה תקינה. יצוין גם כי נפתחה חקירה בעניין חשד להחזקת אגרוף או סכין למטרה לא כשרה, וזאת בעת שהמשב 2 שהה בכלא חרמון. גם נתונים אלה מצביעים על מסוכנות והעדר התאמת לשחרור מוקדם.

ב"כ המשב 2 מפנה אל ההלכות הרבות בדבר היקף התערבות מצומצם של בית משפט מנהלי בהחלטת ועדת השחרורים, וمبקש לדוחות את עתירת המדינה. ב"כ המשב 2 טוען כי התנהגו של המשב 2 בכלא הייתה תקינה. המשב 2 משתמש כתומר באסירים אחרים. עוד טוען הוא כי עקב פתיחת תיק הפ"א, הורחק המשב 2 מהליך טיפולו ואף חופשונו הופסקו. מטעם זה לא יכול היה להציג תוכנית שיקום שתוכן ע"י הרשות לשיקום האסיר, והציג את תוכנית השיקום הפרטית. במקרים אלה מבקש ב"כ המשב 2 כי בית המשפט לא יתרבע בהחלטת ועדת השחרורים.

המשב 2 ביקש להתייחס לפתח חקירה בעניין חשד להחזקת סכין או חפץ חד. לדבריו, נמצא בחדר בו שהה מכסה של פחית שימורים, והוא חשד כי המכסה הנ"ל משמש לנשך. שב"ס ביקש לנ��וט כנגדו בהליך משמעתי, אלא שהמשב 2 סירב להליך משמעתי וביקש כי תיפתח חקירה פלילתית, וזאת כדי להוכיח את חפותו. בפועל נפתחה חקירה פלילתית, והסתימה בקביעה של סגירת תיק בהעדר ראיות. אלא שפתחת החקירה הפלילית פעלה לחובתו של המשב 2, זאת הגם שהמשב 2 הוא זה שביקש כי תיפתח חקירה פלילתית. לעומת זאת, כי המשב 2 אף הגיע עתירת אסיר בקשר להליך זה (עת"א 13-12-36297). באותה עתירה, נפסק כי ברמה המנהלית הייתה תשתיית ראיות מספקה כדי לקשור את המשב 2 לאותו מכסה של קופסת שימורים אשר היה אמור לשמש כנשק בכלא. עם זאת, הורה בית המשפט כי בשים לב לחłów הזמן, תבחן שוב התנהגו של המשב 2 לרבות האפשרות להוציאו לחופשوت.

יצוין כי לדבריו של המשב 2, בעת היותו בכלא חרמון הוא השתתף בתוכנית שיקומית וכמעט סיים את הליך השיקום שם. כאמור, שהוכנה עבורו תוכנית שיקום פרטית, הוא מבקש לאפשר לו להשתלב חזרה בחברה הנורמטיבית.

טייעוני הצדדים פורטו בהרחבה בכתב הטענות ובפרוטוקול הדיון, ולא מצאנו צורך לחזור עליהם במלואם.

דין והכרעה:

לאחר שבחנו את טענות הצדדים, סבורים אנו כי יש מקום להתערב בהחלטת הוועדה, כפי שיפורט.

טרם נنمך טעמנו, נזכיר את ההלכה, כי רק לעיתים רוחקות ובמקרים חריגים, יתערב בית משפט מנהלי בהחלטות ועדות שחרורים. ראו למשל את הדברים שנאמרו בرع"ב 3686/10 **סמיר גנאה נ' ועדת השחרורים**, (טרם פורסם, ניתן ביום 10/12/9):

"**יודגש כי בית המשפט המחויז בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים אינו פועל כערצת ערעור על החלטת הוועדה, אלא הוא בוחן את ההחלטה הוועדה כהחלטה מינימלית, ומכאן שההתערבותו של בית המשפט תישא רק במקרים בהם קמה עילה מלאה המאפיינת את המשפט המינימי נגד ההחלטה הוועדה. על בית המשפט לשמור על מרחב של שיקול דעת לוועדה בהחלטתה לגבי שחרור אסירים, ולהתערב בהחלטותיה רק אם הן לוקות בחוסר סבירות קיצוני (ראו בין השאר: ע"א 2/83 ועדת השחרורים נ' אסיאס, פ"ד לז(2) 688 (1983); בג"ץ 89/01 הוועד הציבורי נגד עניינים נ' ועדת השחרורים, פ"ד נה(2) 838, 871 (2001); רע"ב 4570/02 מחאמיד נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(5) 236 (2002)).**

עם זאת ובמקרה שבפנינו, סבורים אנו כי ההחלטה הוועדה היא בלתי סבירה, באופן המצדיק את התערבות בית המשפט המנהלי בהחלטה.

עבורו של המשפט 2 מצביע על מסוכנות רבתית באופן שבו המשפט 2 אינו מרים את הנטול המוטל עליו כדי לשכנע כי הוא עומד בתנאי סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר. גם אם נאמר כי בתנאים מסוימים ניתן לאין את מסוכנותו, לא מתק"יים בתנאים שקבעה הוועדה במסגרת החלטתה בטחנות מספיקים שיש בהם כדי לאין את מסוכנותו.

טרם נתיחס לעברו של המשפט 2, המצביע על מסוכנות, ראוי להציג כי לעיתים נוטות ועדות שחרורים (כמו גם בתי משפט) לעשות הבדיקה לעניין מסוכנות בין עבירות תעבורה ובין עבירות פליליות אחרות. סבורים אנו כי הבדיקה גורפת זו אינה במקומה, במובן זה שעבירות תעבורה, ובמיוחד עבירות של נסילה, הן עבירות המצביעות על זלזול במערכת החוק, הן עבירות המצביעות על מסוכנות רבתית. אין צורך להזכיר כי מספר הנפגעים בגוף ובנפש מעבירות תעבורה, גדול בהרבה מאשר הנפגעים מכל יתר מעשי הפשע והUBEIROT הפליליות. התפיסה כי עבירות תעבורה מצביעות על מסוכנות פחותה, אינה מתישבת עם המציאות המוכרת לנו. כאשר אדם מעיד על עצמו במעשה כי הוא מוקן להפר את הוראות החוק ולנהוג כאשר הוא אינו מושחה לעשות כן, יש לראותו אדם מסוכן. כאשר אותו אדם חוזר פעמיים ומבצע את אותן עבירות של נסילה, זאת כאשר תלויים ועומדים כנגדו מאסרים מותנים, מעיד אותו אדם על עצמו כי הוא נכון לגרום לציור, ולמעשה אין אמצעי אשר ירתיעו מלzech ולבצע עבירות. די בכך כדי

להגידר את מסוכנותו של המشب 2 בrama הגבוהה.

מעבר לאמור, דו"חות הגורמים הטיפוליים בכלא קבעו כי המشب 2 אינו ראוי לשחרור מוקדם בשלב זה, בטרם יושלם הליך של בחינת אפשרויות שלובו בתוכנית שיקומית הכלולית, בין היתר, מגורים בהוסטל אשר יתן מענה לצרכיו הטיפוליים. לעניין זה, לא ניתן להתעלם מהמלצות רשות"א במכtab מיום 23.3.14, אשר קבעו כי המشب 2 זקוק למסגרת טיפולית אינטנסיבית בעלת גבולות חיצוניים ברורים. קביעה זו מצביעה על מסוכנות המشب 2, המכ"בת, כלכל הפתוחות, תנאי פיקוח נוקשים. זאת לדעת הגורמים הטיפוליים.

נוסיף עוד, כי עיננו בחומר החסוי אשר הוצג גם בפני ועדת השחרורים. לא נפרט את תוכנו של החומר החסוי. יצוין בתמצית, כי החומר מצביע על דפוסי התנהגות עבריניים של המشب 2 ומערכות יחסי עם אסירים אחרים, דפוסים המצביעים על המשך נטייתו לאלימות. עם זאת, מדובר במידעים מראשית מסרו של המشب 2, ולא ניתן לחתם להם משקל מכריע. בכל הנוגע לאותו תיק פ"א שנסגר, גם לעניין זה לא ניתן לתת משקל של ממש, מאחר וכאמור, בחקירה הפלילית לא נמצאו ראיות הקושרות את המشب 2 להחזקת אותה פחית. לא ניתן גם להתעלם מהעתירה שהגיש, וכן לבקשתו כי תיפתח חקירה פלילית וזאת כדי להסיר ממנה כל אשמה.

ועדת השחרורים הייתה ערה לאמור. עם זאת סקרה הוודה כי במהלך המאסר הנוכחי עבר המشب 2 טיפול התחלתי, ועדת השחרורים יכול לחייב שניתני בדפוסי התנהגותו, אם יתמיד בכך. עם זאת, ועדת השחרורים סקרה כי המצביע על כיוון חיובי אשר יכול להביא לשינוי בדפוסי התנהגותו, אם יתמיד בכך. עם זאת, ועדת השחרורים סקרה כי התוכנית הטיפולית הפרטית חסירה התייחסות לעבירות תעבורת, אותן כדי לאין מסוכנות בתחום תעבורתי. בהתאם, הורתה ועדת השחרורים כי תושלם תוכנית טיפולית פרטית תוך הסתייעות בקורס מתאים באמצעות עמותת "אור יורך". אלא שועדת השחרורים סקרה כי ניתן לשחרר את המشب 2 כבר כתעט, כאשר לאחר שחרורו יציג המشب 2 תוכנית בכתב של טיפול מתאים, אשר תוקן עבورو על ידי עמותת "אור יורך". סבורים אנו כי החלטה זו היא בלתי סבירה, בנסיבות המסוכנות כפי שפורטו לעיל.

כאשר מצוינו בפני ועדת שחרורים אסיר, אשר עברו מידע על מסוכנות במדד גובה בגבולות המסוכנות שモובילות אל שלילת אפשרות שחרור מוקדם ממאסר בהתאם להוראות סעיף 3 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, לא ניתן לשקלול את שחרורו לפני ובדעת שחרורים תוכנית מלאה ושלמה, שיש בה כדי ליצור מגנון פיקוח מלא ורציף שייאין כל מסוכנות. אין מקום לשחרר את המشب 2 שחרור מוקדם, שכן לאחר מכן יביא תוכנית טיפולית משלימה, וזאת כאשר ועדת השחרורים סבורה כי התוכנית שהוצגה בפנייה אינה עונה על כל התנאים הנדרשים. לעניין זה סבוריים אנו, כי ההחלטה היא בלתי סבירה, ובמיוחד בשים לב למדד המסוכנות הגובה העולה מעברו של המشب 2.

בxicomo של דבר, בהביאנו בחשבון את כל הנתונים ובהתחשב ברמת המסוכנות הגבוהה של המشب 2, סבוריים אנו כי לא ניתן לשקלול, לעת ההז, את שחרורו. עם זאת, בהתחשב בדו"ח הרשות לשיקום האסיר, ותוך שאנו מבאים בחשבון גם את חווות הדעת הפרטית, אנו מורים כי עניינו של המشب 2 יוחזר לועדת שחרורים, אשר קיבל לידיה, קודם לדין בעניינו של המشب 2 וקודם למתן החלטה סופית, תוכנית שיקום משלימה שתokin על ידי המשקם הפרט, בתיאום עם עמותת "אור יורך" ובמידת האפשר גם בתיאום עם הרשות לשיקום האסיר. בשים לב למכtab הרשות לשיקום האסיר מיום 23.3.14, תבחן אפשרות להתאים עבורה המشب 2 תוכנית לשאהיה בהוסטל, באופן שבו מערכת הפקוח עליה יהיה הדוק יותר. הcntnt

התוכנית וביקורת מכלול האפשרויות על ידי הרשות לשיקום האסיר, תשלם בתוקף חודשיים וענינו של המשיב 2 יוחזר לאחר מכן לוועדת שחרורים, אשר גם תבחן מידעים עדכניים בעניין התנהוגתו של המשיב 2 ותיתן את החלטתה, הכל בשים לב למסוכנות העולה מהתנהוגתו בעבר.

עדת השחרורים אשר תדונ בעניינו, לאחר חלוף חודשים, תשקל את מכלול הנתונים, לרבות את האיזון בין המסוכנות העולה מעברו לבין תוכניות השיקום שיוציאו, ותיתן את החלטתה לפי מיטב שיקול דעתה.

סיכון:

בסיומו של דבר העתירה מתתקבל במודון זה שענינו של המשיב 2 יוחזר לדיוון בפני ועדת שחרורים לאחר שיישלומו כל הבדיקות הנדרשות ותוכן תכנית טיפולית משילמה, הכל כמפורט לעיל.

כדי להחיש את הטיפול בעניינו של העותר, ניתן פסק הדיון בהעדר.

המציאות של עותק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, י"א א'יר תשע"ד,
11 Mai 2014, בהעדך
הצדדים.

**ר. שפירא, ס. נשי
[אב"ד]**